

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO
AUDITO KOMITETAS**

POSĖDŽIO PROTOKOLAS

2023-11-15 Nr. 141-P-32

Vilnius

5. SVARSTYTA. 2023 m. spalio 24 d. valstybinio audito ataskaita Nr. VAE-6 „Elektros energetikos sektoriaus valdymas“ (svarstymo tęsinys).

NUTARTA:

1. Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės 2023 m. spalio 24 d. valstybinio audito ataskaitoje Nr. VAE-6 „Elektros energetikos sektoriaus valdymas“ (toliau – Ataskaita) konstatuotus faktus dėl elektros perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatorių – AB „Litgrid“ ir AB „Energijos skirstymo operatorius“ (toliau – Bendrovė) – valdomos elektros energetikos infrastruktūros būklės, kurioje nurodoma, jog beveik 30% elektros perdavimo ir skirstymo veikloje naudojamo ilgalaikio materialiojo turto yra nusidėvėję, o vertinant pagrindinius tinklų elementus (elektros energijos persiuntimo oro ir kabelių linijas, aukštos ir ypač aukštos, vidutinės ir žemos įtampos galios transformatorius), dalies tokio turto nusidėvėjimas siekia net apie 70%, kas didina defektų ir gedimų riziką bei infrastruktūros priežiūros sąnaudas, rekomenduoti Energetikos ministerijai, kaip valstybės politiką elektros energetikos sektoriuje formuojančiai ir jos įgyvendinimą organizuojančiai, koordinuojančiai bei kontroliuojančiai institucijai, kartu su Finansų ministerija apsvarstyti tolesnio ilgalaikio elektros energetikos infrastruktūros vystymo ir jos atnaujinimo projektų finansavimo iš ES lėšų klausimą ir apie priimtą/numatomą priimti sprendimą bei atliktus/numatomus atlikti veiksmus šiuo klausimu informuoti Audito komitetą iki 2023 m. gruodžio 22 d.

2. Atsižvelgiant į tai, kad Valstybinė energetikos reguliavimo taryba (toliau – VERT), atlikusi vertinimą, nustatė, jog Bendrovės 2018–2021 m. gauta investicijų grąža dėl mažesnių investicijų į nusidėvėjusį turtą nei numatytas poreikis viršijo VERT nustatytą dydį 160,2 mln. Eur suma, kurios grąžinimas vartotojams suplanuotas iki 2036 m., taip pat vertinant tą faktą, kad VERT 2021 m. spalio 15 d. nutarimu Nr. O3E-1309 „Dėl AB „Energijos skirstymo operatorius“ elektros energijos skirstymo paslaugų vidutinės ir žemos įtampos tinklais kainų viršutinių ribų 2022–2026 metams nustatymo“ Bendrovė įpareigota ieškoti galimybių minėtą sumą grąžinti per trumpesnę laikotarpį, nei numatyta, ir kad už vartotojų permokėtą ir negrąžintą sumą Bendrovė moka palūkanas, kurios kasmet sudaro reikšmingas sumas, rekomenduoti Finansų ministerijai, kaip institucijai, kuri atstovauja AB „Ignitis grupė“ daugumos akcininkę – valstybę, apsvarstyti galimybę peržiūrėti dividendų mokėjimo

politiką šiai grupei priklausančios Bendrovės atžvilgiu minėtos permokos grąžinimo laikotarpiu ir apie priimtą/numatomą priimti sprendimą bei atliktus/numatomus atlikti veiksmus šiuo klausimu informuoti Audito komitetą iki 2023 m. gruodžio 22 d.

3. Atsižvelgiant į VERT nustatytą maksimalų minėtos 160,2 mln. Eur sumos (pagal VERT pateiktus duomenis šios grąžintinos sumos likutis šiai dienai sudaro 156,4 mln. Eur) grąžinimo vartotojams terminą (t. y. iki 2036 m.) bei šios institucijos Bendrovei nustatytą įpareigojimą ieškoti galimybių šią sumą grąžinti per trumpesnę laikotarpį, nei numatyta, rekomenduoti VERT suderinti su Bendrove šios sumos grąžinimo vartotojams grafiką, numatant kaip galima trumpesnius terminus, ir apie priimtą/numatomą priimti sprendimą bei atliktus/numatomus atlikti veiksmus šiuo klausimu informuoti Audito komitetą iki 2023 m. gruodžio 22 d.

4. Teigiamai vertinant VERT planus Ataskaitoje pateiktas rekomendacijas įgyvendinti ankščiau numatyto laiko, tačiau pabrėžiant, kad rekomendacijų įgyvendinimo terminai turi būti nustatyti objektyviai vertinant reikiamą laiko tarpą veiksmams atlikti, pažymint, kad ir kitų Ataskaitoje pateiktų rekomendacijų terminai yra ilgi (dauguma jų yra susiję su 2025–2028 m. pabaiga), siekiant teigiamo poveikio (pokyčio) elektros energetikos sektoriuje, rekomenduoti audituotiems subjektams spartinti jiems skirtų rekomendacijų įgyvendinimą ir užtikrinti, kad jos būtų įgyvendintos kaip galima greičiau.

5. Reaguojant į Ekonomikos komiteto viešai paskelbtą 2023 m. lapkričio 8 d. posėdžio protokolo Nr. 108-P-49 išrašą, kuriame teigiama, kad Ataskaitoje „<...>pateikti audituoti klausimai išnagrinėti ir įvertinti neišsamiai bei vienpusiškai, todėl išvados yra nepakankamai objektyvios ir nesukuria konstruktyvios vertės <...>“, todėl siūloma patikslinti valstybinio audito ataskaitos netikslumus apie tai informuojant komitetą,

5.1. atkreipti Ekonomikos komiteto dėmesį į tai, kad:

1) vadovaujantis tarptautiniais aukščiausiųjų audito institucijų standartais (toliau – TAAIS), kiekvieno valstybinio audito rezultatai yra pristatomi audituotiems subjektams, suderinami vertinimo kriterijai ir nustatyti faktai bei audito rekomendacijų įgyvendinimo priemonės. Audituojama institucija informuojama apie audito tikslus, metodiką ir išvadas, sudaromos sąlygos audituojamam subjektui teikti pastabas dėl audito pastebėjimų, diskutuoti ir reaguoti į rekomendacijas. Auditorių profesiniai vertinimai, pastebėjimai ir rekomendacijos grindžiamos tik surinktais įrodymais, kurie atskleidžia nagrinėjamos temos problemų priežastis ir pasekmes, jie fiksuojami audito ataskaitoje;

2) Valstybės kontrolėje įdiegta kokybės vadybos sistema, kuri nuo 2015 m. išorės ekspertų yra patvirtinta kaip atitinkanti ISO9001 standarto reikalavimus;

3) vadovaujantis TAAIS, užsienio šalių aukščiausiųjų audito institucijų gerąja praktika, Valstybės kontrolės darbuotojų etikos kodeksu ir kitais auditą reglamentuojančiais teisės aktais, institucijoje yra

taikoma nuolatinė specialių vidinių procedūrų sistema, skirta nustatyti institucijos veiklos produktų kokybės užtikrinimo procedūras, siekiant garantuoti jų kokybę ir atitiktį taikomiems audito standartams ir kitiems teisės aktams, reglamentuojantiems auditą. Valstybės kontrolės sukurta kokybės kontrolės sistema ir atliekamų auditų atitiktį TAAIS vertina nepriklausomi išorės vertintojai tarptautinių organizacijų nustatyta tvarka;

5.2. preziuruojant, kad siūlymas keisti baigto valstybinio audito rezultatus nedera su Valstybės kontrolės, vykdančios aukščiausiosios audito institucijos funkcijas, teisiniu reguliavimu, atkreipti Ekonomikos komiteto dėmesį į Valstybės kontrolės įstatymo 4 straipsnio 3 dalį, numatančią, kad institucijos ir kiti asmenys privalo nesiekti daryti ir nedaryti įtakos Valstybės kontrolei, kai ji atlieka savo pareigas.

Balsavimo rezultatai: už – 5, prieš – 0, susilaikė – 0.

Posėdžio pirmininkas

Zigmantas Balčytis

Posėdžio sekretorė

Ginta Andrijauskienė